

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 13/09/2021 14:54
Sayı: E-120.07-
0875499
PATARA

Sayı : E-85112434-610-1382135

Konu : Soru Önergeleri

7/26269-26270 GK 122

7/26684 GK 133

7/30001 GK 170

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

- İlgi : a) 12.03.2020 tarihli ve 43452547-120.07.E.631915 sayılı yazınız.
b) 26.03.2020 tarihli ve 43452547-120.07.E.639458 sayılı yazınız.
c) 05.06.2020 tarihli ve 43452547-120.07.E.658133 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde yer alan soru önergelerine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevaplar ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek: Liste ve Cevaplar (11 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 19C8500C-AC11-400E-B113-12EF99F0C70A Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/>
Cumhuriyet Bulvarı No: 4 Ulus Altındağ / ANKARA Bilgi için: Uğur SEZDİRMEZ
Telefon No: (312) 470 8000 Belge Geçer No: (312) 470 5131 V.H.K.İ.
<http://www.ktb.gov.tr> <http://sgb.ktb.gov.tr> Telefon No: (312) 470 50 08

Türkiye

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. DR. M. SEZGİN TANRIKULU'NUN
7/26269 ESAS SAYILI SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN
CEVAP**

Bakanlığımız (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)'ca;

Diyarbakır, Suriçi Bölgesinde 2015-2016 yılları arasında yaşanan terör olayları sonrasında; birçok binanın çöktüğü, yıkıldığı ya da her an çökme tehlikesine maruz kaldığı 2016 yılında yapılan hasar tespit çalışmalarında tespit edilmiştir.

Diyarbakır Valiliği, İl Emniyet Müdürlüğü'nün konuya ilişkin "... olaylar sonrasında olay yeri incelemelerinin yapılabilmesi ve bu mahallelerin güvenli hale getirilmesi için; kapanmış olan yollardaki bina enkazlarına ait molozların kaldırılması gerekmektedir. Bu bağlamda ekteki tutanağın uygun öncelik sırasına göre Karayolları Bölge Müdürlüğü, Müze Müdürlüğü, DSİ Bölge Müdürlüğü ile Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'nce koordineli olarak gerekli enkazlara ait molozların temizlenmesi gerektiği..." talebi Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda değerlendirilmiş ve 23.03.2016 tarih ve 3873 sayılı kararı alınmıştır. Söz konusu kararda "Diyarbakır ili, Suriçi bölgesinde yıkılan yapılara ait orijinal yapı elemanlarının daha sonra değerlendirilmek üzere Müze Müdürlüğü uzmanları denetiminde ait olduğu alanda uygun bir şekilde muhafaza edilmesi gerektiğine" karar verilmiştir. Bu alandaki çalışmalar 5233 sayılı Kanun kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

5233 sayılı "Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun"un Geçici 6'ncı maddesinde (Ek: 20/8/2016-6745/58 md.): "16.05.2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Ek 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca ilan edilen riskli alanlar ile Bakanlar Kurulunun 22.10.2012 tarihli ve 2012/3900 sayılı ve 16.02.2016 tarihli ve 2016/8538 sayılı kararları ile ilan edilen riskli alanlarda ve bu alanların dönüştürülmesi için kullanılacak rezerv yapı alanlarında 6306 sayılı Kanun ile birlikte bu Kanunun 6306 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerine ve aşağıdaki hükümlere göre uygulama yapılabilir.

Bu alanlarda; imar planı, imar uygulaması, alt ve üst yapı projeleri, ruhsat ve yapım da dâhil olmak üzere bütün iş ve işlemler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından resen yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Bu alanlarda her tür ve ölçekteki meri imar planı, plan notları ve plan açıklama raporunda ilgili idarelere verilmiş görüş bildirme de dâhil her türlü görev ve yetkiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığına geçer." hükmü bulunmaktadır.

Diyarbakır ili, Suriçi Bölgesindeki uygulamalar; 5233 sayılı "Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun"un Geçici 6'ncı maddesi gereğince onaylı KAİP doğrultusunda ilgili idare olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmüştür.

Diyarbakır ili, Suriçi bölgesinde, özellikle 2015-2016 yılları arasında yaşanan terör olaylarından dolayı 6 mahallede yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli taşınmazların bir bölümü tahrip olmuştur.

Alandan sorumlu ilgili idarenin Suriçi Bölgesine yönelik olarak hazırladığı Diyarbakır Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı'nın kısmi olarak değiştirilmesine ilişkin konu, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda değerlendirilmiş olup, 19.12.2016 tarih ve 4407 sayılı kararında...“Ulaşım şemasındaki eksiklerin giderilmesi, ambulans, itfaiye vb. araçların ulaşılabilirlik şartlarının arttırılması, bölgede terör tehdidi sebebiyle oluşabilecek güvenlik zafiyetini ortadan kaldırılmasına imkân tanıyacak ulaşım akslarının yeniden ele alınması ve terör olaylarının kontrol altına alınması amacıyla Suriçi'nin stratejik noktalarında konumlanacak ve günümüz şartlarına uyumlu teknik donanımına sahip, Suriçi geleneksel sokak dokusu ve mimari yapısına uygun “Emniyet Hizmet Alanları ve Tesisleri” yapılması kapsamında kısmi olarak değiştirilmesine yönelik hazırlanan 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı ve plan notları ile plan raporunun üzerindeki düzeltmelerle uygun...” olduğuna karar verilmiştir.

Söz konusu kararın alınmasının gerekçesi, terör olayları sebebiyle geleneksel sokak dokusu ve mimari yapıda ağır hasar olduğu, bölgenin bu haliyle gelecek nesillere aktarılmasının mümkün olmadığı, yapı ve doku bütünlüğünün bozulduğu, ulaşım şemasındaki eksiklikleri gidermek ve terör tehdidi nedeniyle oluşabilecek güvenlik zafiyetini ortadan kaldırılması için emniyet hizmet alanlarının oluşturulması ve bazı ulaşım akslarının yeniden ele alınmasına esas olmuştur.

Söz konusu alan 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı olmayıp Kentsel Sit Alanıdır. Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 25.01.2017 tarih ve 681 sayılı Kentsel Sitler Koruma ve Kullanma Koşulları başlıklı ilke kararı incelendiğinde, kentsel sit alanları içerisindeki uygulamalarda “iş makinelerinin” kullanımını yasaklayan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu yönüyle de yapılan uygulamaların 2863 sayılı Kanun ile ilgili Mevzuata uygun olduğu, mevzuata aykırı olan ya da çelişen herhangi bir husus bulunmadığı açıktır.

Ayrıca olaylar sonrası, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yürüttüğü çalışmalar kapsamında Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınan muhtelif kararlarda “...tescilli taşınmaza daha fazla zarar verilmeyecek şekilde koruma önlemleri alınarak, Diyarbakır Müze Müdürlüğü uzmanları denetiminde, el aletleri kullanılarak, ilgili mevzuat kapsamında yetkililerince yıktırılacağına,

Yıkım sonrasında yapılacak uygulamaların, Kurulumuzca onaylanmış Diyarbakır Suriçi Koruma Amaçlı İmar Planı doğrultusunda yapılması gerektiğine” denilmiştir. Alınan kararlarda tescilli yapıların daha fazla zarar görmemesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiği özellikle belirtilmiştir.

Ayrıca Suriçi Bölgesinde 1.Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescilli tek alan Amida Höyüğü olup, Amida Höyüğünde bahse konu alt yapı çalışmalarına ilişkin herhangi bir uygulama yapılmamıştır.

Diyarbakır ili, Merkez Sur ilçesinde terör olayları nedeniyle zarar gören ve Sur İçi Kentsel Sit Alanında yürütülen çalışmalarla ilgili tüm yeni yapıların alt yapı (doğalgaz, elektrik, Telekom, kanalizasyon vb.) çalışmaları ilgili Koruma Bölge Kurulu kararları gereğince Müze Müdürlüğü uzmanları denetiminde yapılmıştır. Yürütülen çalışmalar 2863 Sayılı Kanun hükümleri kapsamında gerçekleştirilmiştir.

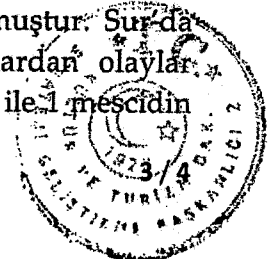
Tescilli yapılara ilişkin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri yapının özgün hali baz alınarak 2863 sayılı Kanun ve ilgili alt mevzuatı uyarınca Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından değerlendirilmektedir. Suriçi bölgesinde yer alan yapılara ilişkin uygulamalar 5233 sayılı Kanun gereğince Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Diyarbakır ili, Suriçi Bölgesi, Kentsel Sit Alanı statüsündedir. Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 25.01.2017 tarih ve 681 sayılı Kentsel Sitler Koruma ve Kullanma Koşulları başlıklı ilke kararında söz konusu alanlarda yapılacak yapılaşmalara ilişkin hükümler yer almaktadır.

Suriçi bölgesinde tescili olmayan yeni yapıların proje ve uygulama iş ve işlemleri, anılan ilke kararı doğrultusunda Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca onaylanan Kentsel Tasarım Planları ve Kentsel Tasarım Rehberi projesi çerçevesinde; 5233 sayılı "Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Hakkında Kanun"un Geçici 6'ncı maddesi gereğince, onaylı KAİP doğrultusunda ilgili idare olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Yeni yapıların yapıldığı alanın önceki durumu değerlendirildiğinde söz konusu alanlarda tescilli yapıların mevcut olmadığı bilinmekle beraber, alanda yer alan tescilsiz yapılardaki bilinçsiz ve hiçbir mühendislik hizmeti almamış uygulamalar düşünüldüğünde bu durum Sur içinin silüetini olumsuz etkileyen en önemli unsurdur. Alanın yaşanan terör olaylarından kaynaklı büyük oranın tahrip edilmesi sonucunda alandan sorumlu ilgili idare söz konusu uygulamaları KAİP doğrultusunda yürütmektedir.

Diyarbakır ili, Suriçi bölgesinde, özellikle 2015-2016 yılları arasında olayların yaşandığı 6 mahallede yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli taşınmazların bir bölümü, terör olayları nedeniyle tahrip olmuştur. Sur'da meydana gelen tahribat sonucunda alanda yer alan anıtsal yapılardan olaylar sırasında zarar gören 4 kilise ve 7 camiine yönelik restorasyon projesi ile 1 mescidin

rekonstrüksiyon projesi Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun muhtelif kararları ile uygun görülmüştür. Söz konusu anıtsal yapılardan 1 kilise, 6 cami ve yıkılmış olan 1 mescidin onarımı tamamlanmış olup uygulama sonuç raporları ilgili Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne iletilmiştir.

Alandaki söz konusu bu tahribatın giderilmesi ve Suriçi bölgesinin yeniden inşaa edilebilmesi adına tescilli yapıların onarımına esas olmak üzere projeler hazırlanmış olup, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna sunulmuştur. Alanda bulunan tescilli yapılara ilişkin; 245'nin rölöve çizimleri, 222'sinin restitüsyon projesi ile 209 adet restorasyon projesi, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanmıştır. Ayrıca Bakanlığımız her yıl tescilli taşınmazlara yönelik yardım fonu ayırmakta olup 2019 yılında Suriçi Bölgesinde 5 adet evi hibe programına almıştır. Söz konusu tescilli yapıların ihyasına yönelik hazırlanan restitüsyon ve restorasyon projeleri değerlendirilirken Suriçi bölgesinin özgün kimliğini, geleneksel dokusunu korumak ana hedef olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, Bakanlığımızca, "Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı" ile ilgili çalışmalar, ulusal ve uluslararası düzeyde önemli olan alanda; bilimsel bilgiye dayalı olarak proje ve onarım çalışmalarının yönlendirilmesi ve kurumlar arası işbirliği Diyarbakır halkının ihtiyaçlarını g zeterек sağlanması koordineli çalışmaların gerçekleştirilmesi için Bakanlığımızca oluşturulan Bilim Komisyonu yönlendirmeleri ile sürdürülmektedir.

2002 yılından bu yana Bakanlığımızca devamlı olarak  denekler nispetinde proje ve restorasyonları gerçekleştirilen Diyarbakır Surlarında, son olarak 2017 yılında başlanan ve Diyarbakır Surlarının bütüncül olarak korunmasına yönelik iki etaplı proje çalışmaları eř zamanlı olarak hızla sürdürülmekte, etaplara halinde Bilim Komisyonu ve Koruma Bölge Kurulu onayına sunulmaktadır.

Birinci etap kapsamında başlanan projeler büyük oranda tamamlanmış olup, eř zamanlı olarak ikinci etap projeler de hazırlanmaktadır. Bu kapsamda tamamlanacak 73 burç ve 4517 metre sur duvarının projeleri ile tüm kalenin projeleri temin edilmiş olacaktır. Proje çalışmalarının tamamlanması ile birlikte ivedilikle uygulama çalışmalarına başlanması planlanmıştır. Ayrıca, Valilik ve Büyükřehir Belediyesi ile koordineli olarak Diyarbakır Surlarının en önemli burçlarından olan Urfa Kapı 21-22. Burçlar, Selçuklu burcu, Ulu beden, Yedikardeř ve Nur burcunun restorasyonuna yönelik ihale hazırlık çalışmaları başlatılmıştır.

